

A FŐNÉV

(Das Substantiv)

A FŐNEVEK NEME

A német főneveket mindig a nemüket jelző határozott névelővel kell megtanulni, mivel nincs pontos szabály a nemek meghatározására. Némi segítséget adnak az alábbi általános szabályok:

HÍMNEMŰEK*Jelentés szerint*

hímnemű élőlények	<i>r</i> Mann (férfi), <i>r</i> Junge (fiú)
napok	<i>r</i> Montag (hétfő), <i>r</i> Freitag (péntek)
napszakok	<i>r</i> Morgen (reggel), <i>r</i> Abend (este), <i>de:</i> <i>e</i> Nacht (éjszaka)
hónapok	<i>r</i> Mai (május), <i>r</i> Oktober (október)
évszakok	<i>r</i> Frühling (tavasz), <i>r</i> Sommer (nyár)
égtájak	<i>r</i> Norden (észak), <i>r</i> Osten (kelet)
csapadékok, szelek	<i>r</i> Schnee (hó), <i>r</i> Wind (szél), <i>r</i> Monsun (monszun)
autómárkák	<i>r</i> Mercedes, <i>r</i> Opel
expresszvonatok	<i>r</i> Pannonia, <i>r</i> Lővér
szeszes italok	<i>r</i> Wein (bor), <i>r</i> Schnaps (pálinka) <i>de:</i> <i>s</i> Bier (sör)

Végződés szerint

<i>-ig, -ich</i>	<i>r</i> Honig (méz), <i>r</i> Teppich (szőnyeg)
<i>-er</i> képzős főnevek	<i>r</i> Kellner (pincér), <i>r</i> Wecker (vekker)
<i>-ling</i>	<i>r</i> Lehrling (tanuló), <i>r</i> Liebling (kedvenc)
<i>-ar, -är, -ent, -eur, -or, -ist, -ismus</i>	<i>r</i> Kommentar (kommentár), <i>r</i> Sekretär (titkár), <i>r</i> Student (hallgató), <i>r</i> Friseur (fodrász), <i>r</i> Doktor (doktor), <i>r</i> Polizist (rendőr), <i>r</i> Naturalismus (naturalizmus)

NŐNEMŰEK*Jelentés szerint*

nőnemű élőlények	<i>e</i> Frau (asszony), <i>e</i> Tochter (lánya vkinek) <i>de:</i> <i>s</i> Weib (nő), <i>r</i> Backfisch (bakfis), <i>s</i> Huhn (tyúk)
számos folyónév	<i>e</i> Donau (Duna), <i>e</i> Theiß (Tisza), <i>e</i> Elbe (Elba) <i>de:</i> <i>r</i> Rhein (Rajna), <i>r</i> Main (Majna), <i>r</i> Nil (Nilus)
számjegyek	<i>e</i> Null (nulla), <i>e</i> Eins (egyes)
motorkerékpárok	<i>e</i> BMW
hajók és repülőgépek	<i>e</i> Rostock, <i>e</i> TU 154

Végződés szerint

-ei	e Bücherei (könyvtár), e Bäckerei (pékség)
-heit, -keit	e Freiheit (szabadság), e Möglichkeit (lehetőség)
-ie, -ik, -ion	e Chemie (kémia), e Politik (politika), e Redaktion (szerkesztőség)
-in	e Freundin (barátnő), e Ärztin (orvosnő)
-schaft	e Wirtschaft (gazdaság), e Freundschaft (barátság)
-ung	e Prüfung (vizsga), e Übung (gyakorlat)
-age, -euse, -enz	e Reportage (riport), e Friseur (fodrásznő), e Konferenz (konferencia)
-tät, -ur	e Universität (egyetem), e Natur (természet)

SEMLEGESNEMŰEK

Jelentés szerint

fiatal élőlények, hím- és nőnemű élőlények közös neve	s Kind (gyermek), s Kalb (borjú), s Pferd (ló), s Rind (szarvasmarha), s Vieh (jószág)
városnevek	s alte Sopron (a régi Sopron)
világrészek neve	s neue Europa (az új Európa)
a legtöbb országnév	s schöne Italien (a szép Olaszország) de: r Sudan (Szudán), r Libanon (Libanon); e Schweiz (Svájc), e Türkei (Törökország); e ... Republik (... Köztársaság) tb. sz.: e USA, e Niederlande (Hollandia)
számos vegyi elem	s Gold (arany), s Eisen (vas) de: r Stahl (acél), e Bronze (bronz)
minden főnévként használt főnévi igenév	s Lernen (tanulás), s Leben (élet)
szállodák, mozik neve	s Astoria, s Capitol

Végződés szerint

-chen, -lein	s Mädchen (kislány), s Fräulein (kisasszony), s Tischlein (asztalka)
-nis képzős főnevek nagy része	s Hindernis (akadály), s Zeugnis (bizonyítvány) de: e Erlaubnis (engedély), e Kenntnis (ismeret)
-tum	s Eigentum (tulajdon), s Königtum (királyság) de: r Irrtum (tévedés), r Reichtum (gazdagság)
-ett, -ment, -um,	s Ballett (balett), s Parlament (parlament), s Museum (múzeum)

AZONOS ALAKÚ, DE ELTÉRŐ NEMŰ ÉS JELENTÉSŰ FŐNEVEK

der Band, ··-e	kötet	das Band, ··-er	szalag
der Leiter, –	vezető	die Leiter, -n	létra
der See, -n	tó	die See, -n	tenger
die Steuer, -n	adó	das Steuer, –	kormány (járműé)

AZONOS NEMŰ, DE ELTÉRŐ JELENTÉSŰ ÉS TÖBBES SZÁMÚ FŐNEVEK

die Bank	die Bänke	padok
pad – bank	die Banken	bankok
das Gesicht	die Gesichter	arcok
arc – látomás	die Gesichte	látomások, víziók
das Wort	die Worte	szavak (vkinek a szavai)
szó	die Wörter	szavak (nyelvtani értelemben)

A FŐNEVEK RAGOZÁSA**Általános szabályok:**

1. A nőnemű főnevek az egyes számban nem kapnak ragot.
2. A tb. sz. **D**-ban minden főnév *-n* ragot kap, kivéve *ha*:
  - a) a főnév többes számát egyébként is *-n* vagy *-en* jelzi:
die Eltern – den Eltern (szülő); *die Frauen – den Frauen* (asszony);
  - b) a főnév többes számát *-s*-sel képezzük:
das Auto – die Autos – den Autos (autó).
 Ilyen főnevek még: *s* Hotel (szálloda), *s* Café (kávéház),
s Restaurant (étterem), *s* Kino (mozi), *s* Büro (iroda).

ERŐS RAGOZÁSÚ FŐNEVEK

Az egyes szám **G**-ben a *H* és *S* főnevek *-(e)s* ragot kapnak.

	Egyes szám						Többes szám
	<i>H</i>		<i>N</i>		<i>S</i>		
N	der	Lehrer	die	Stadt	das	Haus	die Bücher
	ein	Lehrer	eine	Stadt	ein	Haus	– Bücher
	kein	Lehrer	keine	Stadt	kein	Haus	keine Bücher
A	den	Lehrer	die	Stadt	das	Haus	die Bücher
	einen	Lehrer	eine	Stadt	ein	Haus	– Bücher
	keinen	Lehrer	keine	Stadt	kein	Haus	keine Bücher
D	dem	Lehrer	der	Stadt	dem	Haus	den Büchern
	einem	Lehrer	einer	Stadt	einem	Haus	– Büchern
	keinem	Lehrer	keiner	Stadt	keinem	Haus	keinen Büchern
G	des	Lehrers	der	Stadt	des	Hauses	der Bücher
	eines	Lehrers	einer	Stadt	eines	Hauses	– Bücher
	keines	Lehrers	keiner	Stadt	keines	Hauses	keiner Bücher

GYENGE (-EN) RAGOZÁSÚ FŐNEVEK

1. Minden gyenge ragozású főnév hímnemű.
2. Az egyes szám N kivételével minden esetben *-en* ragot kapnak.
3. Csak *-n* ragot kapnak a következő főnevek:

der Bauer – des Bauern – die Bauern (paraszt)
der Nachbar – des Nachbarn – die Nachbarn (szomszéd)
der Ungar – des Ungarn – die Ungarn (magyar férfi)
 kivétel: *der Herr – des Herrn – die Herren* (úr)

4. A gyenge ragozású főnevek csoportjai:

- a) *r Herr* (úr), *r Bauer* (paraszt), *r Bär* (medve), *r Mensch* (ember), *r Held* (hős),
r Automat (automata), *r Planet* (bolygó);
- b) *-e* végződésű főnevek (*mindig élőlényeket jelölnek*): *r Junge* (fiú), *r Knabe* (fiú), *r Kunde* (vevő, ügyfél), *r Franzose* (francia férfi), *r Finne* (finn férfi), *r Löwe* (oroszlán), *r Falke* (sólyom);
- c) *-and, -ant, -ent* végződésű főnevek: *r Doktorand* (doktorandusz), *r Student* (egyetemista), *r Elefant* (elefánt), *r Musikant* (zenész), *r Präsident*(elnök);
- d) *görög eredetű foglalkozásnevek*: *r Photograph* (fényképész), *r Architekt* (építész), *r Philosoph* (filozófus), *r Diplomat* (diplomata), *r Ökonom* (közgazdász), *r Biologe* (biológus);
- e) *-ist* végű főnevek: *r Polizist* (rendőr), *r Journalist* (újságíró), *r Terrorist* (terrorista).

	Egyes szám	Többes szám
N	der Junge	die Jungen
A	den Jungen	die Jungen
D	dem Jungen	den Jungen
G	des Jungen	der Jungen

VEGYES RAGOZÁSÚ FŐNEVEK

A vegyes ragozású főnevek *H* vagy *S* neműek, egyes számban erős, többes számban gyenge ragozásúak. Ilyenek: *r Muskel* (izom), *r Staat* (állam), *r Schmerz* (fájdalom), *r Doktor* (doktor), *r See* (tó), *r Professor* (professzor), *s Bett* (ágy), *s Auge* (szem).

	Egyes szám			
	<i>H</i>		<i>S</i>	
N	der Muskel	der Staat	das Bett	das Auge
A	den Muskel	den Staat	das Bett	das Auge
D	dem Muskel	dem Staat	dem Bett	dem Auge
G	des Muskels	des Staates	des Bettes	des Auges

Többes szám

N	die Muskeln	die Staaten	die Betten	die Augen
A	die Muskeln	die Staaten	die Betten	die Augen
D	den Muskeln	den Staaten	den Betten	den Augen
G	der Muskeln	der Staaten	der Betten	der Augen

ELTÉRŐ RAGOZÁSÚ FŐNEVEK

Az eltérő ragozású főnevek **H** neműek, gyenge ragozásúak, de az egyes szám **G**-ben *-ns* ragot kapnak: *r Name* (név), *r Gedanke* (gondolat).

Az eltérő ragozású **H** főnevekhez hasonlóan ragozódik a *s Herz* (szív), de az egyes szám **A**-ban nincs rag.

<i>Egyes szám</i>			
N	der Gedanke	der Name	das Herz
A	den Gedanken	den Namen	das Herz
D	dem Gedanken	dem Namen	dem Herzen
G	des Gedankens	des Namens	des Herzens
<i>Többes szám</i>			
N	die Gedanken	die Namen	die Herzen
A	die Gedanken	die Namen	die Herzen
D	den Gedanken	den Namen	den Herzen
G	der Gedanken	der Namen	der Herzen

AZ ORSZÁGOK ÉS FÖLDRÉSZEK LAKÓINAK NEVE

Az országok és földrészek lakóit jelölő főnevek részben gyenge, részben erős ragozásúak:

<i>gyenge</i>		<i>erős</i>	
der Brite	a brit	der Ägypter	az egyiptomi
der Bulgare	a bolgár	der Araber	az arab
der Chilene	a chilei	der Argentinier	az argentin
der Chinese	a kínai	der Belgier	a belga
der Däne	a dán	der Brasilianer	a brazil
der Finne	a finn	der Engländer	az angol
der Franzose	a francia	der Holländer	a holland
der Grieche	a görög	der Iraker	az iraki
der Ire	az ír	der Italiener	az olasz
der Libanese	a libanoni	der Japaner	a japán
der Pole	a lengyel	der Kanadier	a kanadai
der Portugiese	a portugál	der Norweger	a norvég
der Rumäne	a román	der Österreicher	az osztrák
der Russe	az orosz	der Peruaner	a perui
der Schotte	a skót	der Schweizer	a svájci
der Schwede	a svéd	der Spanier	a spanyol
der Slowake	a szlovák	der Afrikaner	az afrikai
der Tscheche	a cseh	der Amerikaner	az amerikai
der Ungar	a magyar	der Australier	az ausztrál
der Asiate	az ázsiai	der Europäer	az európai

A nőnemű változatot mindig **-in** képzővel képezzük:

<i>H</i>	<i>N</i>	<i>H</i>	<i>N</i>
----------	----------	----------	----------

Egyes szám

der Tscheche	die Tschechin	der Italiener	die Italienerin
ein Tscheche	eine Tschechin	ein Italiener	eine Italienerin

Többes szám

die Tschechen	die Tschechinnen	die Italiener	die Italienerinnen
---------------	------------------	---------------	--------------------

Kivételt képez a *német* (ember), mert ezt főnévként használt melléknév (*lásd ott*) jelöli:

der Deutsche	a német (ffi)
die Deutsche	a német (nő)
ein Deutscher	egy német (ffi)
eine Deutsche	egy német (nő)
Deutsche	németek
die Deutschen	a németek

BIRTOKVISZONY

a) A birtok megelőzi a **G**-ben álló birtokost:

das Auto <i>des Vaters</i>	az apa autója
die Fenster <i>der Häuser</i>	a házak ablakai

b) Ha a birtokos tulajdonnév, **-s** ragot kap, a birtok állhat a birtokos előtt vagy után, ez utóbbi esetben a birtok előtt nem állhat névelő:

die Hauptstadt <i>Ungarns</i> vagy: <i>Ungarns</i> Hauptstadt	Magyarország fővárosa
<i>Herrn Müllers</i> Sohn	Müller úr fia
<i>Frau Beckers</i> Tasche	Beckerné táskája

c) Ha a személynév előtt határozott névelő és jelző áll, a személynév nem kap ragot:

die Lieder <i>des jungen Schubert</i>	az ifjú Schubert dalai
---------------------------------------	------------------------

d) Birtokviszonyt fejezhet ki a *von*+**D** szerkezet is, a birtokosnak ilyenkor rendszerint nincs névelője:

ein Freund <i>von mir</i>	egy barátom
die Arbeiten <i>von Schülern</i>	diákok munkái
die Straßen <i>von Sopron</i>	Sopron utcái

e) A hónapnevek az *Anfang*, *Mitte*, *Ende* főnevekkel **-s** nélküli birtokos szerkezetet képeznek:

Anfang <i>März</i> március elején	Mitte <i>Mai</i> május közepén	Ende <i>September</i> szeptember végén
--------------------------------------	-----------------------------------	---